

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lipca 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

w sprawie z wniosku C. M.

o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 lipca 2010 r.,
zażalenia pełnomocnika wnioskodawczynie na postanowienie Sądu Okręgowego w W.
z dnia 29 marca 2010 r., sygn. akt II Co (...),

odrzuca zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 29 marca 2010 r. Sąd Okręgowy w W. odmówił adwokatowi T. W. przyznania od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu wnioskodawczynie C. M. Wyznaczony pełnomocnik sporządził opinię o braku podstaw do sporządzenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, którą przesłał do wnioskodawczynie oraz do dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w W., natomiast nie przedstawił jej Sądowi. W odpowiedzi na wezwanie do usunięcia braków formalnych wniosku o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej wskazał, że informacje zawarte w opinii objęte są tajemnicą adwokacką, z której nie został zwolniony, a nie ma uregulowań prawnych, które upoważniałyby Sąd do uzyskiwania wglądu w treść takiej opinii. Wnosił o

zwrócenie się do dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w W. o informację, czy opinia została sporządzona zgodnie z zasadami świadczenia pomocy prawnej. Zdaniem Sądu Okręgowego, nie można aprobować sytuacji, w której Skarb Państwa dokonuje wypłaty wynagrodzenia tylko na podstawie oświadczenia o wykonaniu powierzonych czynności. Czynności dokonywane w trakcie postępowania sądowego mają znaleźć swoje odzwierciedlenie w aktach sprawy. Stąd skoro pełnomocnik z urzędu wydał opinię, to powinien ją złożyć do akt sprawy, choćby w takiej postaci, która pomija elementy mogące zagrozić interesowi reprezentowanej przez niego strony.

Pełnomocnik zaskarżył powyższe postanowienie, zarzucając w zażaleniu brak wskazania podstawy prawnej rozstrzygnięcia. Wniósł o uchylenie postanowienia oraz o zawieszenie postępowania zażaleniowego na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. do czasu rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny wniesionej przez niego skargi konstytucyjnej, dotyczącej sprzeczności art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c. z Konstytucją w zakresie, w jakim nie daje podstaw do zaskarżenia postanowienia w przedmiocie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu, o których po raz pierwszy rozstrzygał sąd drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jak wynika z art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje także na postanowienie sądu drugiej instancji co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji. Przepis ten ma charakter wyjątku od zasady, że nie przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego na postanowienia sądu drugiej instancji inne niż w nim wymienione, zatem podlega ścisłej wykładni.

Koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, także poniesione w postępowaniu o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, nie mieszczą się w pojęciu kosztów procesu, określonym w art. 98 k.p.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśnione zostało, że rozstrzygnięcie o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej stronie z urzędu nie jest orzeczeniem w przedmiocie kosztów procesu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2007 r., III CZ 61/07, „Biuletyn SN” 2008, nr 4, s. 12; uchwała z dnia 25 czerwca 2009 r., III CZP 36/09, OSNC 2010, nr 2, poz. 24; postanowienie z dnia 17 listopada 2009 r., III CZ 53/09, OSNC 2010, nr 5, poz. 79). Zwrot kosztów procesu, w tym kosztów adwokackich, należy się stronie na zasadach określonych w art. 98 k.p.c. jedynie wówczas, gdy wygrała sprawę. W przeciwnym wypadku nie otrzymuje zwrotu kosztów procesu na

podstawie art. 98 k.p.c., a więc nie otrzymuje też kosztów związanych z działaniem pełnomocnika z urzędu. W takiej sytuacji powstaje obowiązek Skarbu Państwa wypłacenia pełnomocnikowi z urzędu wynagrodzenia za świadczoną pomoc prawną na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze, (jedn. tekst: Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188 ze zm.) oraz § 19-21 wydanego na jego podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.). Jest to zatem obowiązek o charakterze publicznoprawnym, innym niż obowiązek zwrotu stronie kosztów procesu, o jakim mowa w art. 98 k.p.c.

W konsekwencji niedopuszczalne jest zażalenie do Sądu Najwyższego na postanowienie sądu drugiej instancji w przedmiocie przyznania od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej stronie z urzędu w postępowaniu o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Skarżący w istocie takiego stanowiska nie kwestionował. Wnosił natomiast o zawieszenie postępowania zażaleniowego do czasu rozstrzygnięcia wniesionej przez skarżącego skargi konstytucyjnej. Nie ma podstaw do uwzględnienia wniosku. Postępowanie przez Trybunałem Konstytucyjnym nie jest postępowaniem cywilnym, o jakim mowa w art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. i rozstrzygnięcie zażalenia nie zależy od jego wyniku. W razie korzystnego rozstrzygnięcia skargi konstytucyjnej skarżący może skorzystać ze stosownych środków prawnych.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398²¹ i art. 373 k.p.c. odrzucił zażalenie.